

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ

Сосновская Ирина Николаевна, аспирант Сумского национального аграрного университета, г. Сумы

Аннотация. В статье показана актуальность вопроса обеспечения экономической безопасности предприятий. Рассмотрено формирование системы управления экономической безопасностью и ее функционирование на предприятии. Выявлена ее эффективность при избежании экономических угроз предприятию.

Ключевые слова: экономическая безопасность, управление, система управления экономической безопасностью.

На сучасному історичному етапі більшість українських підприємств, працюють в нестабільному економічному та суспільно-політичному середовищі, переживають глибокий спад виробництва. Підприємство є основним елементом економіки держави який може відіграти значну роль у її подальшому функціонуванні, адже за допомогою системи податків, кредитів, рівня цін та інших інструментів держава здійснює власну політику. Конкурентоспроможність різних підприємств, їх фінансовий стан, продумана політика ціноутворення забезпечує позиції держави на світовому ринку.

Все це говорить про те, що необхідно більше приділяти уваги процесу управління економічною безпекою підприємств. Слід зазначити, що у своїх роботах над управлінням економічною безпекою працювали як вітчизняні так і закордонні вчені. Особливу увагу даному питанню приділяли такі дослідники, як Г. Козаченко, В. Пономарьов, О. Ляшенко, Л. Донець, Л. Шемаєва, З. Якубович, М. Тумар та ін. [1-3].

Проте, зважаючи на вагомий внесок учених, все ще немає єдиного підходу до визначення поняття економічної безпеки, відсутні ґрунтовні дослідження присвячені системі управління економічною безпекою.

На нашу думку, розглянувши сутність поняття «економічна безпека підприємства» та сутність категорії «управління» можна зробити висновок, що управління економічною безпекою підприємства – це вплив на економічну діяльність підприємства, з метою приведення його до такого стану, за якого можливо протистояти зовнішнім та внутрішнім негативним чинникам, використовуючи власні наявні ресурси, приведення його до стабільного розвитку.

Управління економічною безпекою підприємства доцільно формувати як підсистему загальної системи управління підприємством.

Необхідність формування системи управління економічною безпекою промислових підприємств зумовлена наступними чинниками: постійна взаємодія промислових підприємств з факторами зовнішнього середовища як основного джерела загроз, що можуть спричинити дестабілізуючий вплив на їх діяльність; наявність слабких місць у діяльності промислових підприємств і можливість розробки заходів щодо їх своєчасного усунення; управління економічною безпекою є головним резервом оптимізації основних виробничих процесів виготовлення промислової продукції; вимоги ринкової економіки до забезпечення економічної безпеки як фактору сталого розвитку підприємств та забезпечення їх конкурентоспроможності [4].

Головною метою системи управління економічною безпекою підприємства є попередження кризових ситуацій і впливу негативних факторів на діяльність підприємства.

До основних завдань системи управління економічною безпекою підприємств слід зарахувати: збір, аналіз, оцінку зовнішнього оточення та прогнозування розвитку подій; захист законних прав і інтересів підприємства; вивчення діяльності конкурентів, партнерів, клієнтів; забезпечення збереження матеріальних цінностей; виявлення, попередження, припинення можливих протиправних дій співробітників, конкурентів; захист комерційних таємниць тощо.

Структурна схема механізму управління економічною безпекою підприємства дає найзагальніше уявлення про те, як вона реалізується. З наведеної схеми бачимо, що в системі управління економічною безпекою підприємства наявні три основні елементи: проблема – наявність фактичного стану і бажаного стану, до якого необхідно привести підприємство; рішення проблеми – засоби за допомогою яких буде вона вирішуватись; суб'єкт, який усуне проблему.

Також, аналізуючи рис.1 можна виділити функції, які здійснюються при управління економічною безпекою: прогнозування, планування, контроль, моніторинг, регулювання.

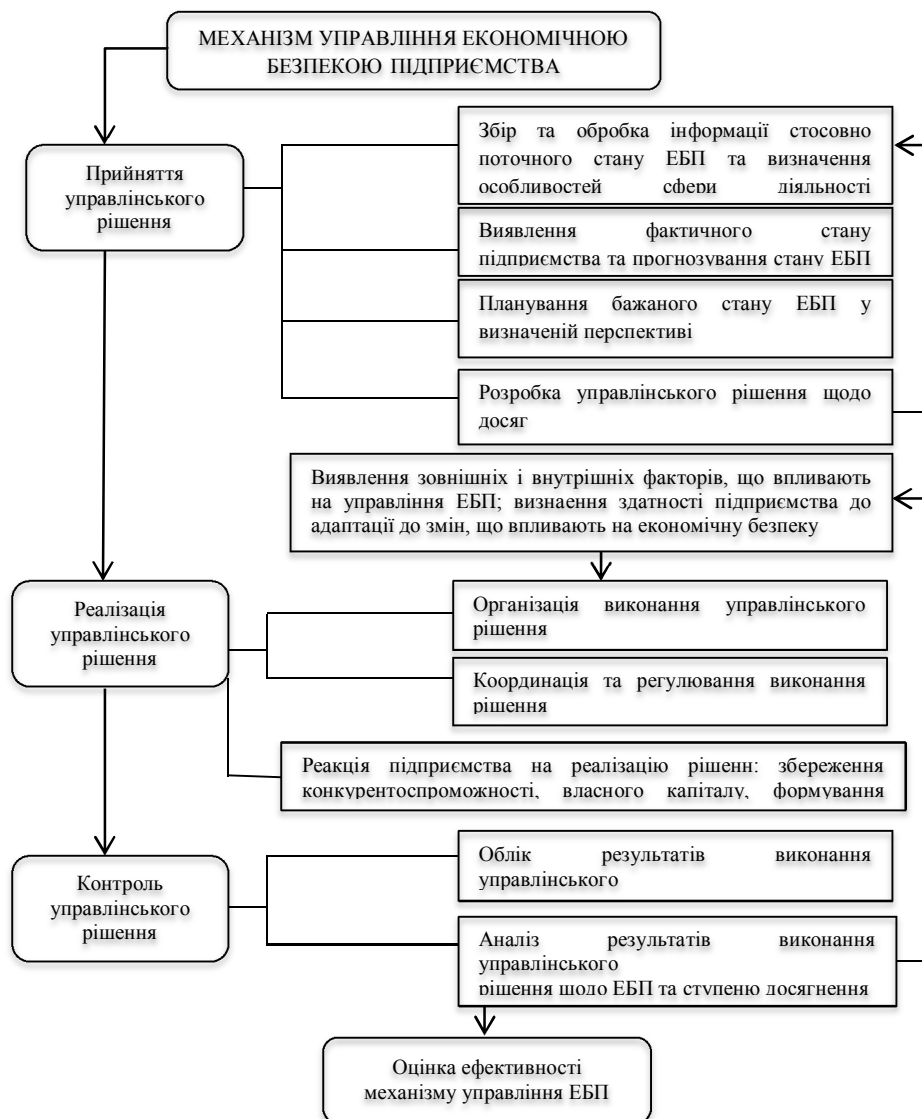

Рис.1 – Механізм управління економічною безпекою підприємства
Джерело: Власне опрацювання на основі [5]

Найбільш вичерпний перелік існуючих принципів управління економічною безпекою на підприємстві надає Л.С. Мартюшева: первинність господарського законодавства під час забезпечення економічної безпеки підприємства; збалансованість фінансових інтересів підприємства в особі його власників, керівництва, окремих підрозділів і персоналу; необхідність постійного моніторингу реальних і потенційних ризиків економічній безпеці підприємства; необхідність розробки методології планування на підприємстві, затвердження і реалізації стратегії забезпечення безпеки економічної діяльності підприємства; відповідність заходів щодо забезпечення економічної безпеки стратегічній цілі та завданням

підприємства; своєчасність розробки та здійснення заходів щодо попередження ризиків від економічної безпеки і власних фінансових інтересів підприємства; необхідність організаційного і методичного оформлення підсистеми економічної безпеки тощо [6].

На нашу думку, при формуванні системи управління економічною безпекою агропромислового підприємства необхідно додати ще такі принципи, як принцип оперативності – здатність системи швидко реагувати на загрозливі чинники внутрішнього та зовнішнього середовища, принцип безперервності – спроможність постійно захищати підприємство від небажаних чинників та принцип обґрунтованості витрат на усунення загроз. Притримуючись цих принципів при управлінні економічною безпекою підприємства, можливо досягти підвищення ефективності роботи системи управління економічною безпекою.

Сформована система управління економічною безпекою забезпечить сталий розвиток, примноження прибутку підприємства, високий рівень конкурентоспроможності продукції; достатню інформаційну безпеку підприємства, недоторканість комерційних таємниць; своєчасне реагування та уникнення кризових ситуацій.

Отже, забезпечення економічної безпеки підприємства агропромислової галузі є важливим чинником його стабільного функціонування. У результаті дослідження виявлено, що чіткість і послідовність дій, які допоможуть керівникам швидко зорієнтуватися в умовах невизначеності та загроз, комплекс заходів, які мають на меті захистити підприємство від негативного впливу ззовні може забезпечити сформована система управління економічною безпекою підприємства. Базується дана система на меті, певних завданнях та принципах економічної безпеки.

Формування системи управління економічною безпекою є складним процесом, який проходить в декілька етапів, від якого залежить стійкий розвиток підприємства та захищеність від загроз і небезпек. Цей процес охоплює такі дії, як вивчення специфіки бізнесу підприємства, його розміри, яку частку ринка воно займає; моніторинг внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, вивчення загроз; оцінка рівня економічної безпеки підприємства; аналіз зібраної інформації; упровадження сформованої системи на підприємстві.

Список літератури

1. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення / Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьов, О.М. Ляшенко. – К.: Лібра, 2003. – 280 с.
2. Донець Л.І. Економічна безпека підприємства / Л.І. Донець, Н.В. Ващенко. – К.: Центр навч. літ-ри, 2008. – 240 с.
3. Тумар М.Б. Основи економічної безпеки підприємства / М.Б. Тумар. – К.: ХайТек Прес, 2008. – 232 с.
4. Экономическая и национальная безопасность [Текст] : учебное пособие / [под ред. Е. А. Олейникова]. – М. : Экзамен, 2005. – 768 с.
5. А.О.Близнюк . Сутність та особливості управління економічною безпекою підприємства. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua>
6. Мартюшева Л.С. Фінансова безпека підприємств [Текст]: конспект лекцій / Л.С. Мартюшева, Т.Б. Кузенко, О.Ю. Литовченко. — Харків: Вид-во ХНЕУ, 2008. — 140 с.